

Малий віз

КУПИТИ

Про книгу

Ця книжка має на меті прислужитися найменшим читачам і їхнім батькам, школярам і вчителям у знайомстві з особливим світом письменниці, яка вміє зачаровувати читачів своїми спостережливими, вишуканими, майстерними і дотепними творами.

Оксана Сенатович
**Маленькі
Віз**

ВІРШІ, ПОВІСТІ Й ОПОВІДАННЯ

БОГДАНОВА ШКІЛЬНА НАУКА

© Видавництво "НК-Богдан"

ISBN 978-966-10-7634-0

Оксана Сенатович

МАЛИЙ ВІЗ

Вірші, повісті й оповідання

Ілюстрації Євгенії Рудюк

Післямова Івана Лучука

До цього видання увійшли вибрані твори для дітей

Оксани Сенатович (1941–1997) —

вірші, повісті, оповідання, а також переспіви.

Книжка має на меті прислужитися найменшим читачам

і їхнім батькам, школярам і вчителям у знайомстві

з особливим світом письменниці, яка вміє зачаровувати

читачів своїми спостережливими, вишуканими,

майстерними і дотепними творами.

Для широкого кола читачів.

ЖИВЕМО В ОДНОМУ ДОМІ

ВІРШІ

ДОРОГА

Дорога полями,
лугами стрибала
і раптом з розгону
у річку упала.
Тривога! Тривога!
Тоне дорога!
Ворони дзьобами
солому носили,

на березі бузьки
болото місили.
Тривога! Тривога!
Тоне дорога!
Прийшов на підмогу дуб,
точить сокира зуб.
Підмога! Підмога!
Сокира — цок-цок! —
Вилазить дорога
з ріки на місток!

ЖИВЕМО В ОДНОМУ ДОМІ

Я задумався: «Ким бути?
Де потрібні мужність, ризик?»
Враз долинув ледве чутний
на балконі дивний писк.
Ще тепленьке у долоні
я беру мале пискля:
— Мамо, мамо, на балконі
в нас знайшлося ластів'я!
Мама глянула так дивно:
— Мало клопоту ще нам!
У квартирі неможливо
жити разом з ластів'ям.
Я постукав до сусідів,
там знялася метушня:
у сусідів власні біди —
ніде діти кошеня.
Може, вісім, може, дев'ять
обійшов квартир підряд
і вислухував з дверей я:
— В нас квартира, а не сад.
В коридорі перехожих

зупиняв відважно я,
перепитував: — А може,
вам потрібне ластів'я?..
Живемо в одному домі,
що під назвою Земля.
Незнайомі і знайомі,
прихистімо ж ластів'я!

ЧЕРВОНІ ЛЕЛЕКИ

Висиджує лелечиха
малих лелеченят.
Ліплю я з глини глечика
для тих лелеченят.
На глечику розписую
квітки і шуварі;
зелені жаби — низом,
над ними комарі...
А вночі
схоплюється гроза...
І тоді на ньому
оживають шуварі,
жаби скачуть додому
і дзвенять комарі.
А лелеки — червоні —
вилітають з гнізда.
Цілу ніч на оболоні
ллється з глечика вода.

ЯК ПОЧАЛА Я ПИСАТИ ВІРШІ

Жарт

У нашій родині поетів аж два:
батько із сином римують слова.
Пишуть, римують

цілісінькі дні —
батько в блокноті,
а син по стіні.
До рими сідають, до рими встають,
без рими і їсти вони не почнуть.
Тому в понеділок
ми їли з тарілок.
Вівторок нам сиру
насипав у ворок.
Прийшла середа
і зітхнула: — Біда,
рими не маю, просіть не просіть —
натщесерце в середу
вірші пишіть! —
Батько всміхнувся:
— Зранку у середу
все ще попереду, все ще попереду. —
Син в холодильник
засунув будильник,
кивнув головою:
— Батьку, ось рима у нас під рукою!
Я — голову в плечі: — Піду на базар. Син: — Заодно вже
захопите хмар!
Приходжу, стою, оглядаю ряди,
прицінююсь, звісно, до середи.
До рими не тичеться морква, буряк,
не можу родині вгодити ніяк.
Чалапаю сумно-пресумно з базару,
завдавши на спину
замовлену хмару...
І, притарганивши хмару додому,
я забалакала по-грозовому:
— Вірші, вірші не согірші...

Вчіть мене писати вірші!
Спершу важко: ти-чи-ти,
сину, хату підмети.
Сину, йди до магазину
і купи сметани, сину. —
А до батька: — Ти ножі
поскладай на стелажі! —
Він киває головою:
— Буде рима під рукою.
Я вже так набила руку
на тих римах, по науку
навіть син йде: — Хочу їсти! —
Я радію: — Прошу сісти.
Ми всідались під стіною,
їли кашу з молокою...
Ой!
їли кашу з молоком
і сиділи під стіном...
Ой! Не так!
Син мій дуже любить мак!
Ось так!

ВЕСЕЛИЙ СНІГ

Падав сніг,
падав сніг —
для усіх,
усіх,
усіх,
і дорослих, і малих,
і веселих, і сумних.
Всім, хто гордо носа ніс,
він тихцем сідав на ніс.
А роззяві, як на сміх,

залетів до рота сніг.
Вереді за комір вліз
і довів його до сліз.
А веселі грали в сніжки —
сніг сідав їм на усмішки
і сміявся з усіма: —
Ой, зима,
зима,
зима!

ЛЮТИЙ

Лютий в гості на гостину
кличе всю свою родину.
Та родина — не мала,
суне й суне без числа:
морозища, морозенки —
і великі, і маленькі;
завірюхи клаповухі,
і сніжинки-балеринки,
і вітренко, і вітрисько —
вже вони близенько, близько.
Ще до ночі в темнім борі
вся родина буде в зборі.
Запита родину Лютий:
— Чи то кожний добре взутий?..
Брів не хмурте, сестри, браття,
стане сили і завзяття!
Гей, у коло! —
і зі сну
збудять танцями весну!

ДІД КРУТИЛО

Дід Крутило над рікою

крутить вліво бородою.
Дід Крутило на ріці
держить пужално в руці —
білогривого коня
на крижину заганя.
Завірюха-Віхола —
гайта! вйо! поїхала!
З Завірюхою Зима
відпливає крадькома,
і струмками сніг ридає,
Завірюху доганяє.
Дід Крутило над рікою
крутить вправо бородою.
Перші проліски малі
визирають із землі:
— Діду, діду, дай човна,
на тім березі — Весна!

ЗЕЛЕНИЙ КІНЬ

Вже наготові
березневі коні.
Вже весна з зимою —
вйо! — навперегони!
То зима попереду —
стрипихатий сніг,
то весна попереду —
сонце на моріг.
Вже зима пристає —
зранила коліна...
А зелений кінь жує
сонячне проміння.

ДВА ПРОЛІСКИ

Одного дня напровесні
зустрілися два проліски.
В одного ніжки босі,
а другий — в чобітках,
веснянки мав на носі,
рум'янці на щоках.
Той, в чобітках, шепоче:
— Ти, братику, не змерз?
А босий мружить очі,
на холоді аж стерп.
Зустрілися два проліски,
удвох вони крізь просіки
побігли мимо сосен,
берізок і дубів.
Один аж сапав носом,
а другий лиш тремтів.
Бігом біжать снігами
два проліски малі,
щоб швидше біля мами
розквітнути в теплі.

МАРИНКА І ЛЕЛЕКИ

Негадано-неждано
спізнилася весна.
Маринка встала рано,
побачила з вікна:
стоїть собі лелека
в панчішках на снігу.
Вернувся він здалека,
зігнувся у дугу.
В сльозах мала Маринка:
он дзьобом на льоту
виловлює сніжинки

лелечиха в саду.
Маринка вийшла з хати
і, як гусей, взялась
лелек тих заганяти
у хлів: — Гиля-гиля! —
В теплі лелеки клекчуть,
жартують собі так:
— Ти — гуска, — він їй шепче,
вона йому: — Гусак!

ВЕРБОВІ КОТИКИ

Нявчать вербові котики
весною на вербі:
— Ми котики-муркотики,
удень ми голубі.
А вночі ми сірі,
як усі коти.
Наші спини сірі,
вуха і хвости.
На кігтях опускаємось
донизу по гілках.
Ми з місяцем катаємось
у річці на човнах.
На вербові вудки
біля берегів
ловимо вербових
щук і карасів.
А тільки ранок вискочить,
як песик, з-за гори,
ми — няв-няв-няв — навшпинячки
збігаєм догори.
Зверху вниз у річку
дивимось собі —

хвостики зелені,
спинки голубі.

МИРНІ ЗОРІ

Голубина ніч надворі
позасвічувала зорі.
У Чернігові, у Львові
сплять Іванки чорноброві —
хто горілиць, хто ницьма,
мирний сон їх обійма.
Сплять Ванюші у Москві,
русі Йонаси в Литві.
Глянув місяць у вікно —
спить у Грузії Вано.
В Кишиневі хлопчик Йон
усміхається крізь сон.
В Орші Янка до подушки
притулив рожеве вушко.
В Лодзі Янек на бочку
кулачком підпер щоку.
У Мілані на дивані
спить калачиком Джованні.
Джон у Лондоні на ліжку
висунув з-під ковдри ніжку.
Погасив Париж вогні —
Жан посапує у сні.
Голубина ніч ласкава
ходить тихо, наче мати.
І ніхто не має права
сни дитячі полахати.

ЗАХІД СОНЦЯ НА ДНІСТРІ

З літака побачив я,

як вниз повзла змія,
вигиналась між полями,
хвіст губила за горбами:
головою
голубою
на краєчку небозводу
вкупі з сонцем
пила воду.
Раптом сонце необачно
посковзнулось,
потонуло...
Нащо ти, зміїна пащо,
ясне сонце проковтнула?
Ніч настала — і літак
сів на землю, мов коршак.
Від далекої дороги
задрімали мої ноги.
За горою наша хата.
Вліз на руки я до тата, —
і крутився білим сном
добрий місяць
над Дністром.

КОЗАК МАКСИМКО

У садочку — чули діти —
говорили вголос квіти.
Слово честі — діти свідки —
говорили:
— Хто ти?
Звідки?
Весь кругленький, а не диня,
наче льон, бо блузка синя...
Може, сонях чи квасоля?

В тебе носик — бараболя.
Ми нікого
отакого
ще не бачили смішного!
Хлопчєня мов вузлик в'яже —
до квіток поважно каже:
— Я не диня, не квасоля,
не горох, не бараболя.
В мене шабля вся залізна,
дуже гостра,
дуже грізна.
Щоб ви знали — я козак,
я — Максимко Залізник!

БІГ ВОВЧИЩЕ НА НАС

Ти — Іванко, я — Тарас,
біг вовчище на нас,
з півдороги повернув —
щось у лісі забув.
Чи ватагу?
Чи відвагу?
Може, бачить, що з двома
дуже важко воювати,
як сміливості нема!

ПОЛЮВАННЯ

Влітку їдемо в Карпати —
будем дика полювати!
Як спіймаємо, то зв'яжемо,
а тоді йому накажемо:
— Не пручайся, не задкуй,
тихо йди на повідку! —
Приведемо гонорово,

ніби мамонта, — до Львова!

ТАМ, У ЛІСІ, НА ДУБОЧКУ

Там, у лісі, на дубочку
щось гойдається, синочку.
Лізе вгору вище й вище,
не боїться — тільки свище.

Не вгадаєш —
ні, не листя,
не проміння,
не синиця...

На горбочку поміж віт
гойдається... ВІТЕР!

БЕШКЕТ

Горобці у руці,
а курчата в молоці,
а коза на стодолі...
Квочка квокче:
— Доволі!
Ко-ко-ко —
не так, не так:
горобці на ріці,
а курчата коло хати,
а коза-дереза
заблудилася...
Тут коза спересердя
як розсердиться:
— Бе-ке-ке!
На стодолі горобці,
а курчата в молоці!
А у мене борода
довга, як ріка.

І сама я чистіша,
і сама я біліша
від пролитого тобою
із коновки молока!

ХО-ХО

— Хо-хо, у ховрахів,
хо-хо, які хороми,
а холів, а ходів!
Хо-хо! — сказали гноми.
Тоді живіть в хоромах цих,
ходіть по них навпомацки.
Хо-хо! — сказали гноми, —
ці холи і хороми —
хо-хо-хороші схованки,
щоб гратись в них у хованки.

ХТО НАРОДИВСЯ?

Заєць каже: — Я не знаю. —
І ведмідь: — Я теж не знаю. —
А чи знає бусеня,
довгодзьобе бусеня,
хто сьогодні на зорі,
на світанку, на зорі
народився в нашій хаті,
у маленькій білій хаті?
І одразу на весь світ
крикнув: — Я прийшов на світ!
Заєць каже: — Зайченятко. —
Ведмідь каже: — Ведмежатко. —
Довгодзьобе бусеня:
— То мале Івасеня,
що рожеві ніжки має,

що рожеві щічки має.
У колисочці з верби,
у кубелечку з верби.

ЧАПЛІ І КРАПЛІ

Страшно чаплі під кущем:
груші падають дощем.
З гілля скапують, мов краплі,
кожна крапля у півчаплі.
У півчаплі? Страшно краплі:
вдвічі менша я від чаплі!
Стало смішно-смішно чаплі:
вдвічі більша я від краплі!

ЯК ПРИЙДУТЬ ДО МЕНЕ ГОСТІ

Гра

— Як прийдуть до мене, гості —
зайченята куцохвості,
то скажіть мені, малята,
чим їх маю пригощати?
— Напечи пиріжків,
накриши бурячків,
моркви дай,
капусти дай —
зайченяток пригощай!
Як прийдуть до мене гості —
ті лисиці довгохвості,
то скажіть мені, малята,
чим їх маю пригощати?
— Давай льоду печеного,
давай прута перченого.
З півника пір'ячко,
з курочки пір'ячко;

віником до дверей,
щоб не крали курей!
— Як прийдуть до мене гості —
сіроманці сірохвості,
то скажіть мені, малята,
чим їх маю пригощати?
— Зачиняй всі вікна й двері
та сідай до вечері
сам!

ЇДЕ ЗАЄЦЬ ДО МАЛЕЧІ

Лічилка

Ечі-печі
поза плечі,
їде заєць
до малечі.
Трохи їде,
трохи йде.
Десять рік
перебреде.
Як під вечір
не наспіє —
десь, напевне,
моркву сіє.
Поки виросла
та морква,
на дворі
малеча змокла.

МІСЯЦЬ-ЖМУРИК

Лічилка

Місяць жмуристь. Раз і два —
в тінь сховалася трава.
Три, чотири — і ріка

швидко в сутінки тіка.
За рікою слідом ліс
з головою в темінь вліз.
Раз, два, три, чотири, п'ять —
місяць каже: — Йду шукать!
Срібне око, жовтий хвіст —
вийшов жмурик на поміст.

ВІСІМ СОТЕНЬ КОЛОБКІВ

Вісім сотень колобків
до лисиці прикотилось
і хитрунку з трьох боків
щільним колом обступило.

Заспівала громада:
— Я од діда втік! —
А лисиця не рада,
а лисиця — вбік!..
А лисиця в ноги,
колобки — у сміх:
— Стало хитрості
на одного,
та не стало
на всіх!

ЩО БУДЕ?

Смішинка

Буде лис дружити
з нашими курми,
як весна до літа
виїде саньми.
Буде лис картоплю
на вогні пекти,
як возами будуть

по річках плисти.
Що то буде з лисом,
як побачить лис
сани на колесах,
воза без коліс?..

КАЗКА ПРО ДЖМЕЛЯ

Джміль жужукає: — Жу-жу,
я кажу тобі, кажу,
брате джмелю, був я в місті,
в місті тиждень був-пробув,
і не просто був — на рідкість
ким я тільки там не був:
пасажиром у трамваї,
у театрі глядачем,
слухачем в аероклубі,
у кафе споживачем.
Скрізь і всюди мій приліт
викликав аплодисменти.
Признаюсь: були моменти,
що мені крутився світ.
Всі носились із джмелем
більше, ніж із королем.
Тиждень жив я там, літав,
а води й не куштував,
тільки соки і настої —
тонізуючі напої.
Ночував я у готелі,
не згадаю — чи на стелі,
чи в постелі — бо щоднини,
після тої літанини,
у вікно я залітав,
падав з крил і засинав.

З ранку раннього за мною
учні бігали юрбою
з криком «ух!», як на футболі.
В класі сам директор школи
брав мене під окуляр,
ухав: справжній екземпляр!
А в музеї, чуєш, брате,
міг я стати експонатом.
Чуєш: легше їм чужого
стрінуть в місті короля,
ніж такого ось, живого
симпатичного джмеля.
— Е, — кажу їм, брате джмелю,
утечу вам із музею.
Ні, не стану експонатом,
ні гравцем, ні екземпляром.
І не буду пасажиром, —
джміль — джмелем —
і ніяким глядачем
джміль не буде, бо джмелеві
бути хочеться джмелем:
воду пити, мед збирати,
і літати, і літати
серед поля на роздолі,
де джмелеві — воля! воля!

ПТАХИ ПРИЛІТІЛИ

Птахи прилетіли! Птахи прилетіли!
На вулицях міста рух зупинили!
Завмерли трамваї,
тролейбуси стали,
автомобілі загальмували...
Не їде ніхто, не їде, не біжить —

рух зупинився навколо умиць.
Вже пасажири —
не пасажири,
і пішоходи —
не пішоходи.
Стоять роззяви на кожному розі.
Збились гуртом
продавці на порозі.
Ніхто не купує,
не продає,
і решти нікому
ніхто не дає...
Вулиці
тихими-тихими стали,
люди угору дивились
й чекали:
кожен з них, кожен
почути хотів,
як небо вихлюпує
клич журавлів.

ДІВЧИНКА МАЛЮЄ СОНЦЕ

Тихше, вітре-вітровію,
не здіймай тут веремію!
Не клубочтесь, хмари сиві,
сиві хмари гомінливі,
тихо-мирно голубами
линьте вдаль за літаками.
Гуркотіть тихіш, машини,
шурхотіть тихіше, шини.
Тихше, вулиці!
Доми,
не вигрюкуйте дверми!

Тихше, люди!
Зупиніться,
придивіться, усміхніться:
сонце дівчинка малює,
мир і тишу всім віщує!

НАЩО ТРАВАМ СУМУВАТИ

Нащо травам сумувати,
як у трав є рідна мати,
що годує, і голубить,
і травинку кожна любить.
Нащо рікам сумувати,
як у рік є рідна мати,
обнімає берегами,
материнськими руками.
Лиш у вітра-вітрогона
од сльози щока солоня.
Буде в полі завивати
і ридати у біді, —
бо моя земля не мати
вістрягану-галайді.

ЧОМУ У ПІДГАЙЦЯХ ПОЛОХЛИВІ ЗАЙЦІ

А ти знаєш — у Підгайцях
ходять зайці лиш на пальцях.
По деревах, наче птиці,
блудять боязко лисиці.
Дуже тихо по землі
сновигають журавлі.
— А чому у тих Підгайцях
ходять зайці лиш на пальцях?
— На горі зелений гай

вигнув спину, як бугай.
Не ворухиться, стоїть
довго, довго —
сто століть.
Та готовий в мить одну
прободати звірину.
Тож не дивно, що лисиці
на деревах, наче птиці.
Стогнуть сови — ні, не гай —
дише міхами бугай!
І покрякує сорока,
не спускає з нього ока.
Отому-то у Підгайцях
ходять зайці лиш на пальцях.

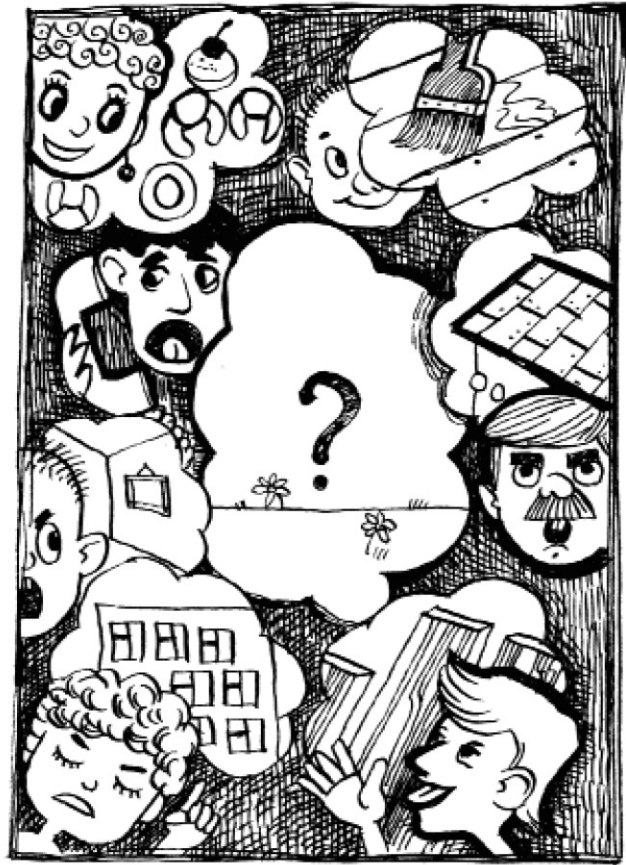
ЗАПІЗНИВСЯ СІРИЙ ЗАЄЦЬ

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

КУПИТИ